

באורים

עבודת ה' לא נמדדת על פי הרגשת הנעימות שהיא מעניקה, או תחושת סיפוק. נענוע הגוף בדביקות תוך עצימת עיניים בחזקה, מעוררת התרגשות רבה, אבל לא אומרת דבר על הערך של התפילה. המדד האמיתי של עבודת ה' היא ככוונת הלב, שבאה לידי ביטוי במעשים קשים ומכבידים, שנעשים בשמחה. לכן מצוות התורה מתייחסות אל עולם הנפש והמידות מצד אחד, ודורשת מאמצים והשקעה כספית וגופנית לאורך זמן מצד שני. ההתלהבות השטחית נותנת תחושה מדומה של התקדמות, אבל האישיות נבנית באמצעות עמל והתגברות על קשיים. המצוות מדויקות לא רק מבחינת מבנה הנפש, אלא גם מבחינת מבנה העולם. ישנה התאמה בין הגודל של העם, חלוקת השבטים והאזורים בארץ, והמינון הכלכלי. מערכת מורכבת ומסועפת כל כך מעידה על מי שקבע אותה. רק ה' יכול לצפות מראש את כל ההתפתחויות והשינויים העתידיים, ולסדר את כל מצוות התורה על פיהם. הבניין הרוחני של העם לא בא על חשבון הבניין הגשמי. ה' שנתן את התורה, גם ברא את העולם, וגם משגיח עליו, והוא דואג לכך שגם מצוות כמו צדקה או יובל לא יפגעו בכלכלה הישראלית. בעם ישראל הרוח והחומר הן שלובות דרוע.

הרחבות

1. אי יכולת האדם לשער את רצון ה' גם בפרטים

ואין ביכולת בשר ודם לשער זה על סדרו וערכו מבלי חשש שיפיל בו פגם. ריה"ל מלמד אותנו כאן שיעור חשוב. לפי דבריו, גם לאחר שהאדם מכיר עיקרון רוחני חשוב אין ביכולתו לשער בשכלו את הדרך המדויקת שבה אותו עיקרון מתיישם בפועל. יש כאן קביעה מוחלטת על חלקיותו של המוסר האנושי היחסי.

משל הכסיל שמביא ריה"ל במאמר ראשון אות עט ממחיש היטב עניין זה. לפי המסופר שם, הכסיל מחלק תרופות לכל המעוניין בלי שהוא יודע איזו תרופה מתאימה למחלה מסוימת, מה המינון הנכון: "ואתו הפסיל מוציא להם מאותם הכלים, והוא אינו יודע את התרופות, ולא כמה ראוי להשקות מכל תרופה לכל איש ואיש, והמית בני אדם בתרופות ההן אשר היו מועילות להם". הנמשל לדבר הוא האדם המנסה ללכת בדרך מוסרית אנושית ללא ההסתמכות על הקביעה האלוהית המוחלטת שמקורה הנבואה, הבאה לידי ביטוי בתורה.

שאלות לדיון

לאיזה אדם עול המצוות הוא טורח, ולאיזה אדם עול המצוות משמח?

מניין קובע ריה"ל שאין ביכולת אדם לשער את סדר התורה?

המסירות של עם ישראל

ואין מורים על הענין האלהי דקדוק הבטויים ונשיאת הגבות והעלמות אישוני העינים בבקשות ובתחנות, והתנועות והמאמרים אשר אין אחריהם מעשים, אלא הפגנות הטהורות אשר מורים עליהן מעשים, שמשבט עם שהם קשים על האדם, אבל הוא עושה אותם בתכלית התשוקה והאהבה, פהליכה אל המקום המיוחד מכל המקומות והחגיגה שלש פעמים בשנה, ומה שפרוץ בזה מן הטרח וההוצאות, והוא מקימה בתכלית השמחה והגילה, ובהפרשת מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני, והראיון, ועזיבת התבואות בשמטה וביובל, והוצאות השבתות והמועדים ושבתתם, ונתינת הבכורים והבכורות ומתנות כהנה וראשית הגז וראשית עריסותיכם, מלבד הנדרים והנדבות, ומלבד כל מה שהוא חייב על כל זדון וכל שגגה, והשקלים, ומה שהוא חייב מן הקרבנות על המקרים אשר יקרו לו מן הטמאות, ועל כל לדה שתהיה אצלו, וכל זיבות, וכל צרעת, וזולת זה הרבה.

הסדר המופתי במצוות

כל זה בצווי ה' יתעלה, לא סברה ולא התחכמות, ואין ביכולת בשר ודם לשער זה על סדרו וערכו מבלי חשש שיפיל בו פגם. כאלו הוא חלק ישראל ושערו, ושער יבול ארץ ישראל בצמחים ובבעלי החיים, ושער שבט לוי, וצנה במדבר ביחסים האלה, מידיעתו כי פשיסדר תיחס הזה, ישארו ישראל ברוחנתם ולא יחסר ללויים דבר. ולא יגיע הענין אל דלות שבט או משפחה, כמה שקבע גם כן שהכל ישוב בשנת היובל פאשר היה בשנה הראשונה מחלקת הארץ, בנוסף על חלוקים ודקדוקים שלא יכלום גליונות, וראה מי שיתבונן בהם שאינם מעצות בשר ודם. ישתבח מסדרם, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. ונשאר הסדר הזה בשתי הממשלות כמו אלהי ושלש מאות שנה. ואלו הלכו העם בדרך הישרה, היה נשאר כימי השמים על הארץ.

דקדוק הביטויים ונשיאת הגבות - ביטויים חיצוניים (כגולגול עיניים כלפי מעלה) של עבודת הדתות האחרות. **מאמרים** - דיבורים. **המקום המיוחד** - בית המקדש. **הראיון** - הקרבה ברגלים של עולת הראיה. **ראשית עריסותיכם** - הפרשת חלה מן העיסה. **כאילו הוא חילק וכו'** - כאילו ה' ערך חישוב. **גליונות** - דפים וספרים. **שתי הממשלות** - בתקופת המשכן, בית ראשון ובית שני.